

TÜBİTAK ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönetmelik;

a) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna desteklenmek üzere önerilen, sonuçlananlar da dâhil Kurum tarafından desteklenen veya Kurum birimlerince yürütülen projeler ile diğer destek, teşvik ve ödül faaliyetlerine ilişkin veya bunlarla ilgili,

b) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından yayımlanmış veya Kuruma yayımlanmak üzere gönderilmiş bulunan her türlü yayımla ilgili,

c) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun iş ve değerlendirme süreçlerinde yer alan panelist, moderatör, hakem, raportör, danışman, izleyici, editör gibi görevlilerin bu görevlerinden kaynaklanan etik konularının değerlendirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönetmelik, 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanununun 4 üncü maddesi ile TÜBİTAK Bilim Kurulunun Çalışma ve Usul Esaslarına İlişkin Yönetmelik'in 4/A maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Başkan: Kurum Başkanını,

b) Başkanlık: Kurum Başkanlığını,

c) Bilim Kurulu: TÜBİTAK Bilim Kurulunu,

ç) Kurul: TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunu (AYEK),

d) Kurul Başkanı: AYEK Başkanını,

e) Kurum: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunu (TÜBİTAK) ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurulun Oluşumu, Görevleri ve Çalışma Usulleri

Kurulun oluşumu

MADDE 5 - (1) Kurul, Başkan tarafından önerilen adaylar arasından Bilim Kurulu tarafından dört yıl için seçilen, en az biri hukukçu olmak üzere sosyal ve beşeri bilimler, temel bilimler, sağlık bilimleri ve mühendislik alanlarına mensup toplam dokuz üyeden oluşur. Bir üye en fazla üç dönem için seçilebilir.

(2) Üyelerden biri, Bilim Kurulu tarafından Kurul Başkanı olarak belirlenir. Kurul, kendi üyeleri arasından bir başkan vekili seçer. Kurul Başkanının yokluğunda, Kurula başkan vekili başkanlık eder.

(3) Kurul, her ay düzenli olarak toplanır. Kurulun toplantı ve karar yeter sayısı altıdır. Toplantı yeri, günü ve saati bir önceki toplantıda kararlaştırılır. Üyelere önceden bildirilmek kaydı ile toplantı yeri, günü ve saati değiştirilebilir.

(4) Kurul toplantılarına mazeret bildirmeksizin üst üste üç defa ya da on iki ay içinde toplam beş defa katılmayan üyenin üyeliği kendiliğinden düşer.

(5) Geçmişinde araştırma, yayın ve bilim etiğine aykırı davranışları saptanmış bulunan kişiler Kurul üyesi ve danışman olamazlar.

(6) Kurul üyelerine Bilim Kurulu tarafından belirlenen tutarlarda huzur hakkı ödenir.

Kurulun görevleri

MADDE 6 - (1) Kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Etiğe ilişkin temel ilkeler üzerinde çalışma yapmak.
b) Başkanın talebi üzerine, bu Yönetmeliğin kapsamına giren etik konularını incelemek; gerektiğinde uzman veya danışman görüşü almak, ilgili kişilerle yazışma yapmak ve bilgi istemek, inceleme sonuçlarını ve varsa yaptırım önerilerini Başkana sunmak.

(2) İnsanlar ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda insan etiği ve hayvan etiği konuları Kurulun görev alanı dışındadır.

Çalışma usulleri

MADDE 7 - (1) Etik ihlal iddiası içeren başvurular, Başkan tarafından inceleme yapılması için Kurula iletilir.

(2) Kurul Başkanının hazırladığı toplantı gündemi Başkanın görüş ve onayına sunulur.

(3) Gündemde yer alan inceleme konuları, öncelikle Kurulun görev alanına girip girmediği yönünden değerlendirilir. Kapsam dışı olduğuna karar verilen konu işlemden kaldırılır. Kurulun görev alanına girdiğine karar verilen konu ile ilgili olarak Kurul üyeleri arasından bir raportör atanır. Raportör, yaptığı inceleme sonucunda bir ön rapor hazırlayıp Kurula sunar. Ön rapor doğrultusunda yapılan değerlendirme sonucunda Kurul, raportörden incelemenin derinleştirilmesinin istenmesine, danışman görüşü alınmasına ve/veya ilgili kişiden iddialar hakkında görüşünün istenmesine karar verebilir.

(4) Raportör mevcut bilgi ve belgeleri değerlendirerek son raporunu hazırlar ve Kurula sunar. Kurul konu hakkındaki son değerlendirmesini yaparak karar verir.

(5) Kurul, incelemeleri sırasında, gerek gördüğünde hakkında etik ihlal iddiasında bulunulan kişiden yazılı görüşünü isteyebilir. Etik ihlal kararı verilerek yaptırım uygulanması önerilecek hâllerde, etik ihlalinde bulunduğu iddia edilen kişilere Kurul tarafından savunma hakkı tanınır. İlgili kişilerin Kurulun bu yöndeki isteği kendilerine ulaştığı tarihten itibaren on beş gün içinde cevap vermemeleri durumunda Kurul mevcut bilgi, belge ve delillere dayalı olarak kararını oluşturur.

(6) Kurul kararı Kurul Başkanı tarafından Başkana sunulur. Etik ihlali tespit edilen kişilerle ilgili olarak Kurul tarafından yaptırım önerilmesine karar verilmesi durumunda, yaptırımların Bilim Kurulu tarafından onaylanması gerekir.

(7) Kurulun inceleme yetkisi, etik ihlal iddiasında bulunulan eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıldır.

(8) Etik ihlal iddiasında bulunan kişi, başvurusu ile ilgili olarak alınan karar hakkında Başkanlık tarafından bilgilendirilir.

(9) Hakkında etik ihlal iddiasında bulunulan kişi, kendisinden yazılı görüş veya savunma alınmış olması durumunda alınan kararlar ile ilgili olarak bilgilendirilir.

(10) Kurul üyelerince inceleme maksadıyla nüfuz edilen doküman ve evrak, üyenin görev süresinin bitiminde Başkanlığa iade edilir.

(11) Kurulun inceleme sürecinde diğer kurum ve kuruluşlarla yapacağı yazışmalar Başkanlık aracılığıyla yapılır.

(12) Kurul kararlarına dayanak oluşturan soruşturma belgeleri, danışman isimleri ve raporları gizlidir. Söz konusu bilgi ve belgeler, 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde ancak ilgisine, danışman ve başvuru sahibinin isimleri belirtilmemek suretiyle verilebilir.

Danışmanlar

MADDE 8 - (1) Kurul, her konu için yeterli ve gerekli sayıda danışman görüşüne başvurabilir. Görevlendirilen danışmanlar ilgili dosya üzerinde gizlilik ilkesine uygun olarak yapacakları inceleme sonuçlarını en geç bir ay içinde ayrı raporlar hâlinde Kurula sunarlar. Kurulun uygun görmesi hâlinde ek süre verilebilir. Danışmanlarca talep edilen bilgi ve belgeler Kurul aracılığıyla sağlanır.

(2) Her bir danışmana ödenecek ücret, Araştırma Destek Programları Başkanlığı tarafından yürütülen 1001 Programı için Proje Önerisi Değerlendirme ücreti olarak Bilim Kurulu tarafından belirlenen tutarın üç katını aşmamak üzere Kurulun önerisiyle Başkan tarafından tespit edilir.

(3) Kurul, gerektiğinde danışmanları toplantı için davet edebilir. Bu durumda danışmanların seyahat ve konaklama masrafları Kurum tarafından karşılanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EtİĞe Aykırı Davranışlar ve Yaptırımlar

EtİĞe aykırı davranışlar

MADDE 9 - (1) EtİĞe aykırı kabul edilecek davranışlar şunlardır:

- a) Uydurma: Hayalî veriler sunmak, rapor etmek veya yayımlamak,
- b) Çarpıtma: Değişik sonuç verebilecek şekilde araştırma araç gereçleri, işlemleri veya kayıtlarında değişiklik yapmak veya sonuçları değiştirmek,
- c) Aşırma: Başkalarının fikirlerini, yöntemlerini, verilerini, yazılarını ve şekillerini sahiplerine usulüne uygun atıf yapmadan veya gerektiğinde sahiplerinden izin almadan kendisine aitmiş gibi kullanmak,
- ç) Tekrar Yayım: Aynı araştırma sonuçlarını birden fazla yayımlamak veya yayımlamak için girişimde bulunmak,
- d) Dilimleme: Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak çok sayıda yayın yapmak veya yayınlamak için girişimde bulunmak,
- e) Desteklenerek yürütölen araştırmaların sonuçlarını içeren sunum veya yayınlarda destek veren kurum veya kuruluşun desteğini belirtmesi gerekirken belirtmemek,
- f) Birden fazla araştırmacıyla yapılan araştırmaların sonuçlarının sunum veya yayımında, katkısı bulunanların onayı olmadan isimlerini çıkartmak veya yazarlık sıfatını hak etmeyen yazar veya yazarlar eklemek veya yazar sıralamasını uygun olmayan bir biçimde düzenlemek,
- g) Kendi çalışmasından usulüne uygun olarak kaynak göstermeden alıntı yapmak,
- ğ) Kurumca sağlanan kaynakları usulüne ve amacına aykırı bir biçimde kullanmak,
- h) Hakem, danışman, editör, panelist, moderatör, izleyici, raportör ve benzeri görevleri kötüye kullanmak,
- ı) Asılsız veya dayanaksız olarak etik ihlal iddiasında bulunmak,
- i) Etik ilkeleri ile bağdaşmayan diğer davranışlarda bulunmak.

Yaptırımlar

MADDE 10 - (1) Yaptırım uygulanabilmesi için etİĞe aykırı olduğu iddia edilen eylemin, kasıt ya da ağır ihmal sonucu olarak gerçekteleşmiş ve etİĞe aykırılığın inandırıcı ve yeterli belgelerle ispatlanmış olması gerekir.

(2) EtİĞe aykırı eylemi sabit olan kişilere aşığıdaki yaptırımlar uygulanır:

- a) EtİĞe aykırı davranışı tespit edilen kişilere, Bilim Kurulunun karar tarihinden başlamak üzere söz konusu eylemin niteliği de dikkate alınarak;

1) Kendi çalışmasından usulüne uygun olarak kaynak göstermeden alıntı yapılması hâlinde üç aydan bir yıla kadar,

2) Tekrar yayımlama, dilimleme ve destekleyen kurum veya kuruluşun adına yer verilmemesi hâlinde altı aydan iki yıla kadar,

3) Birden fazla araştırmacıyla yapılan araştırmaların sonuçlarının sunum veya yayımında, katkısı bulunanların onayı olmadan isimlerinin çıkartılması veya yazarlık sıfatını hak etmeyen yazar veya yazarlar eklenmesi veya yazar sıralamasının uygun olmayan bir biçimde düzenlenmesi hâlinde bir yıldan üç yıla kadar,

4) Kurumca sağlanan kaynakların usulüne ve amacına aykırı bir biçimde kullanılması hâlinde bir yıldan üç yıla kadar,

5) Uydurma, çarpıtma, aşırma hâllerinde üç yıldan beş yıla kadar,

6) Hakem, danışman, editör, panelist, raportör, izleyici, moderatör ve benzeri görevlerin kötüye kullanılması hâlinde üç yıldan beş yıla kadar,

7) Kasıtlı olarak asılsız veya dayanaksız olarak etik ihlal iddiasında bulunulması hâlinde üç yıldan beş yıla kadar,

8) Araştırma, yayın ve bilim etiği ilkeleri ile bağdaşmayan diğer davranışlarda bulunulması hâlinde, somut olayın özelliği dikkate alınarak kişinin uyarılmasına karar verilebileceği gibi, beş yıla kadar

herhangi bir destek verilmemesine karar verilir. Bu durumda, söz konusu kişiler bu süreler içerisinde Kurum yayın organlarında yayın ve Kurum destekli toplantılarda sunum yapamazlar. Kişinin karar tarihinden itibaren beş yıl içinde yeni bir etiğe aykırı eylemde bulunması hâlinde uygulanacak yaptırım, yarısına kadar artırılarak uygulanır.

b) Kişinin uyarılmasına karar verilen hâller hariç, diğer durumlarda Proje yürütücüsü veya araştırmacıların yürütmekte oldukları projelerle ilişkileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kesilir. Kişinin uyarılmasına karar verildiği durumda ise, kişinin proje ile ilişkisine ve olayın niteliğine bakılarak Kurum ilgili biriminin önerisi üzerine Başkanlık tarafından ilişkisinin kesilip kesilmemesine karar verilir.

c) Kurum yayınlarında etiğe aykırı hususlar içerdiği tespit edilen yazılar geri çekilmiş sayılır ve bu husus aynı yayın aracılığıyla gerekçesi ile birlikte duyurulur.

ç) Uydurma, çarpıtma ve aşırma hâlleri ile hakem, danışman, editör, panelist, moderatör, izleyici, raportör ve benzeri görevlerin kötüye kullanılması hâlinde, etiğe aykırı eylemi tespit edilen kişilere ve Bilim Kurulunun uygun görmesi halinde bunların bağlı bulunduğu kurum veya kuruluşlara alınan karar Başkanlık tarafından yazılı olarak bildirilir.

d) Etiğe aykırı davranışı sabit olanlardan Kurum personeli olanlar hakkında ayrıca ilgili mevzuata göre de işlem yapılır.

Bilginin gizliliği

MADDE 11 - (1) Kurul kararları ve işlem dosyalarının içeriğindeki belgeler, genel düzenlemeler dışında, gizli olduklarından buna göre muhafaza edilmesi ve işlem yapılmasından ilgililer sorumludur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler**Diğer mevzuata yapılan atıflar**

MADDE 12 - (1) Bilim Kurulunun 1/2/2003 tarihli ve 108 sayılı toplantısında kabul edilen [TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Çalışma Esaslarına](#) yapılan atıflar, bu Yönetmeliğe yapılmış sayılır.

Kurul gündeminde yer alan konular

GEÇİCİ MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte işlemde olan konular ile bu tarihten sonra Kurula intikal edecek konular hakkında bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Mevcut üyelerin durumu

GEÇİCİ MADDE 2 - (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte mevcut Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin görevleri, görevlendirildikleri süreyi tamamlayıncaya kadar devam eder. Yapılacak yeni üye görevlendirilmelerinde, bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen sınırlamalara uyulur.

Yürürlük

MADDE 13 - (1) Bu Yönetmelik TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanı yürütür.

TÜBİTAK ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
YÖNETMELİĞİNE İLİŞKİN CETVEL

Kabul edildiği Bilim Kurulu Kararı	Yürürlüğe Giriş Tarihi
04/09/2010 tarihli ve 189 sayılı Toplantı	15/10/2010

Değiştiren Bilim Kurulu Kararı	Değiştirilen Maddeler	Yürürlüğe Giriş Tarihi
06/11/2010 tarih ve 191 sayılı Toplantı	8 inci maddenin ikinci fıkrası	06/11/2010
05/02/2011 tarih ve 194 sayılı Toplantı	5 inci maddenin birinci fıkrası	05/02/2011
14/01/2012 tarihli ve 204 sayılı Toplantı	5 inci maddenin üçüncü fıkrası	14/01/2012